

Liikkuva lapsi varhais- kasvatuksessa

EKLU kuntien ja yksiköiden
tukena

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri muutoksessa

HUOM! ohjelman nimi muuttui Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaksi talven 2020 aikana (vanha nimi Ilo kasvaa liikkuen).

Ohjelman strateginen johtaminen OKM ja OPH, koordinointi Likes

Rekisteröityminen Etelä-Karjalassa

- Valtakunnallisesti ohjelmaan rekisteröitynyt 133 kuntaa, 2436 yksikköä, n. 169000 lasta
- [Rekisteröityminen ohjelmaan Etelä-Karjalassa](#)
 - 2 kuntaa, Lappeenranta ja Savitaipale
 - 41 yksikköä, yksikkö / pph-tiimi

Kuntatason rekisteröityminen		Varhaiskasvatussyksiköiden ja perhepäivähoidon tiimien rekisteröityminen				
Maakunta	Kunta	Tyyppi	Perhepäivähoidon tiimi		Varhaiskasvatussyksikkö	
		Maakunta	ilm	yksiköiden ilm	ilm	yksiköiden ilm
Etelä-Karjala	2	Etelä-Karjala	5	14	38	41
Lappeenranta	1	Imatra			10	10
Savitaipale	1	Lappeenranta	4	13	21	24
		Luumäki	1	1	2	2
		Ruokolahdi			1	1
		Savitaipale			2	2
		Taipalsaari			2	2
Yhteensä	2	Yhteensä	5	14	38	41

Nykytilan arviointi: suunnitte, kehitä, arvioi

Osa-alueet

1. Toiminnan toteuttaminen
2. Liikkumisen lisääminen ja istumisen vähentäminen
3. Henkilökunnan osallistuminen, osaaminen ja työhyvinvointi
4. Lapsen osallisuus
5. Piha ja tilat
6. Liikuntavälineet
7. Toiminnallisuus ja motorinen kehitys
8. Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi

Esimerkki yksikön saamasta yhteenvedosta

YHTEISTYÖ LASTEN LIKKUMISEN EDISTÄMISEKSI

Väsikestuveljeitä kehitetteliään liikunnan merkityksestä lapsen kasville, kehitykselle ja oppimiselle.					2
Huoltajille tiedotetaan lasten liikkumisesta ja Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnasta.				2	
Huoltajat ovat mukana toteuttamassa Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa (esim. toiminnalliset vanhempiinot, tapahtumat, teemapäivät).					3
Huoltaja ja lapsia kannustetaan liikkumaan matkat varhaiskasvatukseen kävellen tai pyörällä.				2	
Neuvolan kanssa tehdään yhteistyötä lasten motorisen kehityksen ja liikkumisen edistämiseksi.	0				
Muiden varhaiskasvatustyöskäiläiden kanssa tehdään yhteistyötä liikkumisen edistämiseksi.	0				
Esiopetuksen ja koulun kanssa tehdään yhteistyötä lasten liikkumisen edistämiseksi.				2	
Kunnan eri hallintokuntien kanssa (opetus-, nuoris-, liikunta- sekä sosiaali- ja terveystoimi) tehdään yhteistyötä liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi.	0				
Muiden paikallisten toimijoiden kanssa (mm. järjestöt, yritys/et) tehdään yhteistyötä liikkumisen edistämiseksi.			1		
Lasten liikuntaa edistävien alueellisten verkostojen osallistuminen.				2	
Kokonaispisteet tästä osiosta:	15	/	40	Max pisteet	

6 LIIKUNTAVÄLINEET

nykytilan arviointi -työkalun hyödyntäminen

- Hyödyntäminen Lappeenrannassa: ”nykytilan arvioinnista on suuri apu yksiköiden toiminnansuunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Kunnalle arviointitulokset puolestaan tarjoavat tietoa siitä, miten Ilo kasvaa liikkuen -toiminta on yksiköissä toteutunut. Tulokset myös helpottavat uusien liikkumista lisäävien toimenpiteiden suunnittelussa sekä jalkauttamisessa. Tuloksia voidaan hyödyntää myös Lappeenrannan kaupungin strategiatyössä.”

Nykytilan arviointi varhaiskasvatukseen -arviointien lkm (mukana yksikön uusin vastaus)

Maakunta	2016-17	2017-18	2018-19	2019 syksy	2020 kevät	Yhteensä
Etelä-Karjala	2	1	11	10	7	31
Imatra	1				4	5
Lappeenranta			10	10	2	22
Luumäki		1	1			2
Savitaipale					1	1
Taipalsaari	1					1

- Suuri osa yksiköistä Etelä-Karjalassa rekisteröitynyt ohjelmaan, mutta vain osa toteuttaa sitä aktiivisesti. EKLU:n tukitoimet auttavat!

Kuntakoordinoinnin ideaopas

- Onko kuntamme mukana Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa kuntatasoisena toimijana?
- Onko kunnassamme tarvetta varhaiskasvatuksen liikkumista koordinoivalle henkilölle?
- Käytetäänkö yksiköissämme nykytilan arviointi -työkalua?
- Miten kuntamme hyödyntää nykytilan arviointia kehittämistyössä?
- Kehittämisen kuntakoordinaation rakenne meidän kunnassamme?

Viisi askelta onnistumiseen

TAHTOTILA

Kunnassa käydään yhteinen keskustelu, ja kunta ilmoittautuu mukaan ohjelmaan. Tahtotila on voinut lähteä kunnan strategisista linjauksista, jolloin ohjelma tukee strategian toteuttamista. Kunnasta nimetään yhdyshenkilö, joka koordinoi toiminnan toteuttamista. Myös jokaiseen yksikköön voidaan nimetä yhdyshenkilö.

INNOSTA JA OSALLISTA

Esimiehet ja henkilöstö sitoutetaan toimintaan. Esimiehet ja henkilöstö suunnittelevat yhdessä toiminnan toteutusta esimerkiksi yhteisessä starttipäivässä tai Kick off -tilaisuudessa. Toiminnan toteuttamisesta tehdään toimintasuunnitelma tai "tiekartta". Kartoitetaan mahdolliset yhteistyökumppanit.

MAHDOLLISTA

Liikkumista kehitetään ja lisätään jokaisen yksikön omista lähtökohdista. Kuntaan luodaan liikkumista tukeva verkosto, joka mahdollistaa hyvien käytäntöjen ja ideoiden jakamisen. Keskeistä on, että kunnan eri sektorit löytävät omat roolinsa. Esimiehiä kannustetaan varaamaan kehittämistyöhön aikaa (esim. työvuorosuunnittelu, pedagogiset keskustelut ja yhteissuunnittelu).

KOKEILE JA TOTEUTA

Yksiköt hyödyntävät nykytilan arviointi -työkalua toiminnan suunnittelussa. Yksiköitä kannustetaan lähtemään liikkeelle pienin askelin. Yksiköille voi tarjota esimerkiksi pienten askelten perehdytystä tai sparrauskäyntejä. Tavoitteena on, että pienten askelten toimintatapaa toteutetaan läpi koko prosessin. Yksiköissä kokeillaan rohkeasti uusia toimintatapoja.

ARVIOI JA KEHITÄ

Toimintakulttuurin muuttaminen tiedosta tavoiksi vaatii pitkäjänteistä ja jatkuvaa kehittämistä. Nykytilan arvioinnin tuottamaa tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä ja arvioinnissa sekä yksiköissä että kunnassa.

EKLU:n Liikkuva lapsi varhaiskasvatuksessa -hankkeen tukitoimet

1. VALTAKUNNALLISEN LIIKKUVA VARHAISKASVATUS OHJELMAN PAIKALLINEN EDISTÄMINEN KUNNAN JA VARHAISKASVATUSYKSIKÖN TARPEET HUOMIOIDEN
2. ALUEELLINEN JA PAIKALLINEN VERKOSTOTYÖ
3. ALLE KOULUIKÄISTEN LASTEN JA HEIDÄN PERHEIDEN LIIKUNNALLISEN ELÄMÄNTAVAN EDISTÄMINEN

1. Liikkuva varhaiskasvatus ohjelman edistäminen kunnassa

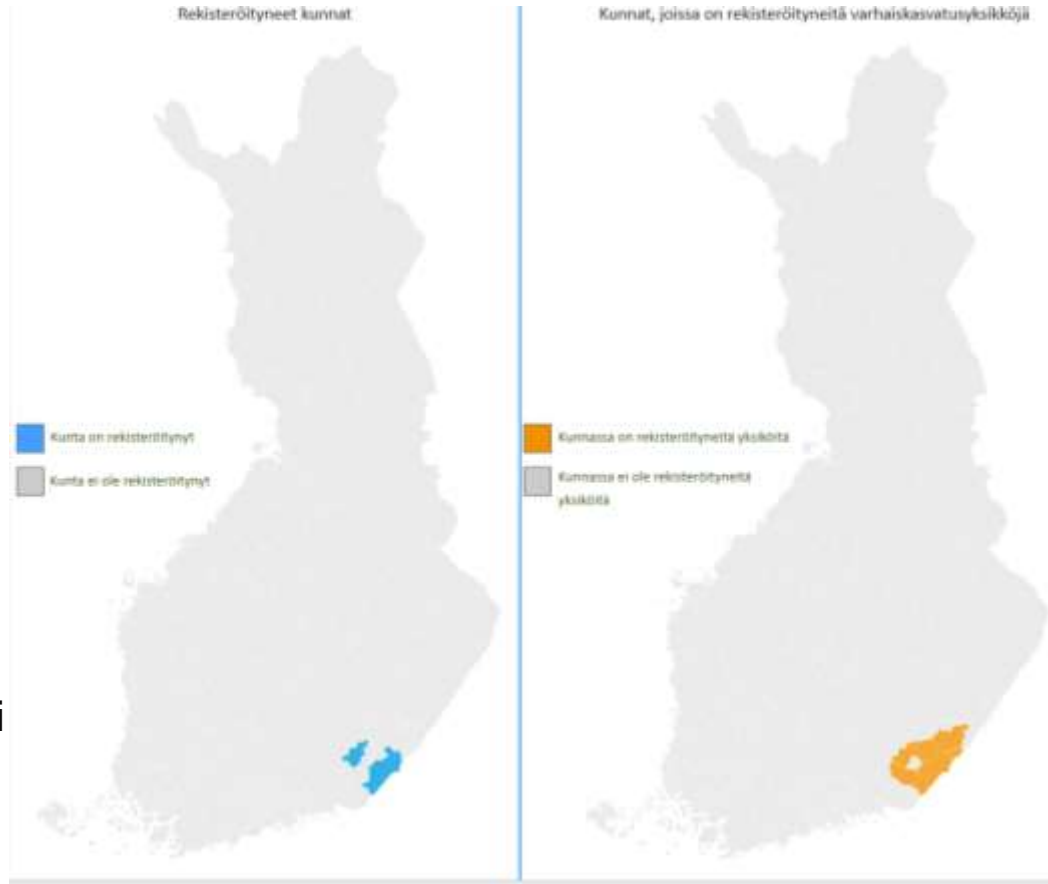
- Innostamme varhaiskasvatuksen esimiehiä ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä mukaan Liikkuva varhaiskasvatus –ohjelmaan.
- Tarjoamme mukaan lähteville kunnille sekä varhaiskasvatusyksiköille Pienten askelten perehdytys –työpajoja sekä sparrausta kehittämistyön tueksi.
- Tuemme varhaiskasvatuksen henkilöstöä Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman sivuston käytössä.
- Sparraamme varhaiskasvatuksen esimiehiä ohjelmatyön johtamiseen sekä vahvistamme liikkumistietoutta. Kannustamme esimiehiä hallintokuntien väliseen yhteistyöhön mm. neuvoloiden sekä liikuntatoimen kanssa.
- Koulutukset keskeinen kehittämisen työkalu, [koko koulutustarjonta](#)
- Autamme kuntia liikunnallisen elämäntavan paikallisten kehittämishankkeiden avustuksien hakemisessa, hankkeen sisällöllisessä sparrauksessa yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa

Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset

- OKM julistaa haettavaksi syksyisin
- Haetaan aluehallintovirastolta sähköisessä palvelussa, [edellinen haku 25.10.-29.11.2019](#), päätökset tulivat maaliskuun alussa, hankekausi kalenterivuosi
- Yksi haun painopistealueista oli Liikkuva varhaiskasvatus
- Avustusta voidaan myöntää kunnille sekä varhaiskasvatusta järjestäville rekisteröidyille yhteisöille ja säätiöille
- Omavastuu 50 %
- Etelä-Karjalassa 2020 avustusta sai viisi varhaiskasvatuksen liikunnallistamiseen kohdennettua hanketta: Lappeenranta, Imatra, Ruokolahti, Savitaipale, Lemi
- Todennäköisesti syksyllä 2020 vastaava haku, EKLU auttaa uusia ja jatkavia kuntia hakuun liittyvissä sisällöllisissä asioissa

2. Alueelliset ja paikalliset verkostot

- Edistämme kuntakoordinaatiota varhaiskasvatuksen liikkumisen edistämisessä
- Tuemme kunta- ja/tai yksikkökohtaisten liikuntatiimien syntymistä.
- Toteutamme maakunnallisia verkostotapaamisia hankekoordinaattoreille ja yksiköiden liikuntavastaaville
- Järjestämme alueelliset liikuntaseminaarit varhaiskasvattajille yhteistyössä eri tahojen kanssa

Etelä-Karjalan varhaiskasvatuksen liikuntahankkeiden tapaaminen

Pallon liikuntahalli ja auditorio, Tukkipatu 2, Lappeenranta

ma 15.6.2020 klo 12-13

Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu järjestää tilaisuuden kuntien varhaiskasvatuksen liikuntahankkeiden koordinaattoreille. Jos kunnalla ei ole omaa kehittämishanketta voi tapahtumaan silti osallistua esimerkiksi kunnan varhaiskasvatuksen liikunta-asioista keskeisesti vastaava henkilö. Tapaamisessa vaihdetaan kokemuksia hankkeiden toteuttamiseen, varhaiskasvatuksen liikunnan edistämiseen ja tulevien hankerahoitusten hakuun liittyen.

Etelä-Karjalassa on tällä hetkellä viisi aluehallintoviraston tukemaa varhaiskasvatukseen suunnattua liikunnallisen elämäntavan paikallista kehittämishanketta:

Lappeenranta: Vipinä ja kipinä -jatkohanke 1

Imatra: Liiku ja leiki – iloa päivään!

Lemi: Leiki, loiki, laukkaa – lapset liikkuvat Lemillä

Savitaipale: Hyppien ja pomppien

Ruokolahti

Tilaisuuden jälkeen järjestetään Etelä-Karjalan varhaiskasvatuksen liikuntavastaavien tapaaminen. Ilmoittauduthan molempiin tilaisuuksiin erikseen.

Ilmoittautuminen 8.6. mennessä
<https://www.eklu.fi/palvelut/ilmoittautumislomake/>

Etelä-Karjalan varhaiskasvatuksen liikuntavastaavien tapaaminen

Pallon liikuntahalli ja auditorio, Tukkipatu 2, Lappeenranta

Ma 15.6.2020 klo 13 – 15.30

Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu (EKLU) sekä Lappeenrannan varhaiskasvatuksen Vipinä ja kipinä -liikuntahanke järjestävät maakunnan varhaiskasvatuksen liikuntavastaaville verkostotilaisuuden. Tapaamiset tukevat kuntia ja yksiköitä Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman toteuttamisessa. Tapaamisia järjestetään jatkossa kahdesti vuodessa.

klo 13-13.30 Kahvit tarjolla

klo 13.30 Avaus, verkoston järjestäytyminen ja tutustuminen

klo 13.55 Liikkuva varhaiskasvatus ohjelman puheenvuoro, *Nina Korhonen varhaiskasvatuksen liikunnallistamisen asiantuntija ja Kirsi Naukkarinen yhteyspäällikkö*

klo 14.20 EKLU:n tukipalvelut, *Lasse Heiskanen, lasten liikunnan kehittäjä*

klo 14.45 Liikuntavälineet ja lelut – innosta kokeilemaan. Toiminnallista tutustumista lasten liikunta- ja leikkivälineisiin. *Paikalla esittelemässä ja liikuttamassa välinevalmistajien Lekolar, Tevella ja Piresma edustajat.*

klo 15.30 Päätös

Ilmoittautuminen 8.6. mennessä

<https://www.eklu.fi/palvelut/ilmoittautumislomake/>

Varhaiskasvattajien liikuntaseminaari 19.8.2020 klo 9 - 15 Anjala

- EKLU:n ja Kymenlaakson Liikunta ry:n yhteinen tilaisuus
- osallistuminen maksuton, ilmoittautuminen auki toukokuun lopussa
- lisäksi maksuton edestakainen bussikuljetus Imatra – Lpr -Taavetti – Anjala

Työpajoja

- Ihan pihalla -työpaja, toiminnallista oppimista ulkona
- Digiloikka leikkiin
- Metsäeskari toimintaa
- Pyöräilytyöpaja
- Suunnistusta varhaiskasvatukseen
- Musapalloilua
- Luontoparkouria
- Ympäristökasvatus varhaiskasvatuksessa
- Labyrintti- seikkailu
- Motorisen oppimisen vaikeuksien tunnistaminen ja tukeminen varhaiskasvatuksessa

Johtajien työpaja

9.30 **Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan johtaminen**, Kirsi Naukkarinen, yhteyspäällikkö, Liikkuva koulu ohjelma

10.15 **Miten teemme sen meidän päiväkodissa?**

Heli Puhakainen, päiväkodin johtaja, Lappeen päiväkoti, Lappeenranta

Tarja Hairo, päiväkodin johtaja, Ekholmintien päiväkoti, Kouvola

10.45 **Motorisen oppimisen vaikeuksien tunnistaminen ja tukeminen varhaiskasvatuksessa**, Piritta Asunta, liikuntatieteiden tohtori, Likes-tutkimuskeskus

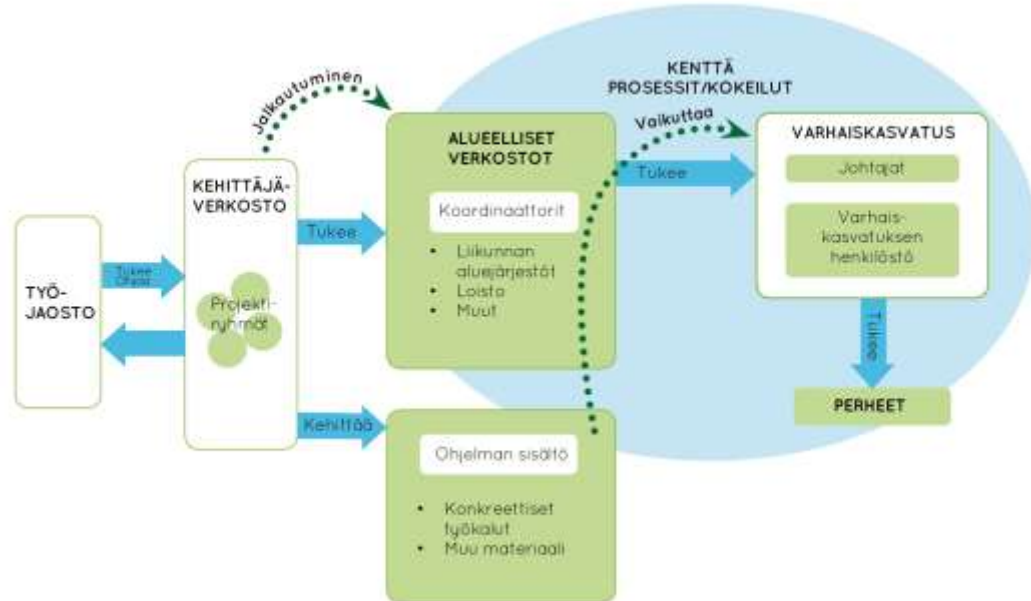
11.30 lounas (omakustanteinen)

iltapäivän osalta ilmoittautuminen seminaarin muihin työpajoihin

Rakennetaan yhdessä

- Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaa toteutetaan yhteistyössä laajan asiantuntijaverkoston kanssa.
- Työjaosto, jonka tehtävänä on kehittää, tukea ja valmistella toimenpidesityksiä.
- Varhaiskasvatuksen asiantuntijoista koostuva kehittäjäverkosto linkkinä kentän ja ohjelman välillä sekä tärkeässä roolissa muun muassa tukimateriaalien kehittämisessä.
- Kuntakoordinaattoreiden valtakunnallinen verkosto.
- Liikunnan aluejärjestöt paikallisen työn tukena ja paikallisten verkostojen edistäjinä.
- Kunnat ja varhaiskasvatusyksiköt ohjelman toteuttajina.

3. Alle kouluikäisten ja lasten ja heidän perheiden liikunnallisen elämäntavan edistäminen

- Toteutamme toiminnallisia vanhempainiltoja, joissa viestimme vanhemmille lasten liikkumisen tärkeydestä sekä kannustamme perheliikuntaan (ohjattuun sekä omaehtoiseen)
- Kannustamme varhaiskasvatuksen henkilöstöä ottamaan puheeksi huoltajien kanssa lapsen vasu –keskusteluissa lapsen päivittäisen liikkumisen tärkeyden sekä motorisen kehityksen.
- Edistämme Liikuntaleikkikoulujen ja perheliikuntakerhojen käynnistymistä varhaiskasvatuspäivän päätteeksi päiväkodin tiloissa hallintokuntien tai seurojen ja muiden yhdistyksien välisellä yhteistyöllä

Liikunnan täydennyskoulusta
varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus

[Katso koko koulutuskuvaukset ja hinnat](#)

Koulutusta työyhteisöille

- Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma, Pienten askelten perehdytys työyhteisölle (maksuton) **1,5–2 t**
- Liikkuva lapsi varhaiskasvatuksessa -työpaja **3 t**
- Toiminnallinen oppiminen varhaiskasvatuksessa **3 t**
- Lasten motoristen taitojen havainnointi **3 t**
- Sparrauskäynnit yksikössä (maksuton)

= luentoa ja keskustelua

Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus

Koulutusta varhaiskasvatuksen henkilöstölle

- Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä
– Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden
suositukset käytäntöön -koulutus **5 t**
- Liikuntaleikkikoulu
ohjaajakoulutus **16 t**

= luentoa ja keskustelua

= liikkumista

Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus

Koulutusta esimiehille

Varhaiskasvatuksen esimiesten työpaja **1,5–2 t**

- Lasten liikkumisen lisäämiseen omassa yksikössä
- Työhyvinvoinnin edistäminen
- Henkilökunnan ammatillisuuden vahvistaminen

= luentoa ja keskustelua

Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus

Vanhempainilta-luento tai toiminnallinen vanhempainilta

Luennon aikana avataan tutkimuksellisia perusteita varhaiskasvatukseen lapsen liikkumisen merkityksestä lapsen kokonaiskehitykselle, herätellään ja kannustetaan perheitä liikunnan mahdollisuuksiin arjessa sekä tarjotaan perheille ideoita yhteiseen liikkumiseen.

Toiminnallisissa vanhempainillissa ovat myös perheiden lapset mukana liikkumassa.

Tilaisuus muokataan varhaiskasvatustyöyksikön/
kunnan tarpeiden mukaan.

= luentoja ja keskustelua

= liikkumista

Muita koulutuksia

- Perheiden elintapaneuvonnan hyvät mallit – koulutus, ajankohta auki, 0 €
- Pyöräily osana lasten ja nuorten opetusta, 6 h, 11.9.2020 Lappeenranta, 60 €
- Haastava lapsi ryhmässä 6 h, 28.9. Imatra ja 29.9. Lappeenranta xx €
- [Liikkuva ja oppiva yhteisö](#) (valtakunnallinen) seminaari, Seinäjoki 27.-28.4.2021
- [Varhaiskasvattajien teemakoulutukset](#)
 - Lastentanssi 3 h
 - Liikettä pihaleikkeihin 3 h
 - Liikuntaa pienissä tiloissa 3 h
 - Rytmikkäästi liikkuen 3h
 - Seikkailuliikunta 3-6 h
 - Vekaravipellys 3 h

Tyhy- ja mittauspalvelut

KARTOITUS

Suomen liikkuvien työpaikka -kartoitus
Sertifikaatti
Auditointi
Kehittämissuunnitelma

Kehon kuntoindeksi

Kehonkoostumus
Kestävyyskunnon mittaus
Puristusvoima
Henkilökohtainen palaute
Työyhteisöraportti

Täydentämään

Liikuntaohjelmat
Liikuntakokeilut
Luennot
TYHY-päivät
Liikuntaneuvonta

HINNAT

Kartoitus ja mittaukset	Seuranta- mittaukset
20 henkilölle 1050 €	20 henkilölle 550 €
40 henkilölle 1450 €	40 henkilölle 950 €
60 henkilölle 1850 €	60 henkilölle 1350 €

Kysy tarjous henkilömäärän mukaan.

HENKILÖSTÖMITTAUKSET

MUUT PALVELUT

EKLU

- Suomen liikkuvien työpaikka -kartoitus
- Kehon kuntoindeksi –mittaukset, yksilö- ja työyhteisöpalautteet
- Työhyvinvointipäivät
 - Elämykselliset lajipaketit
 - Hauskat kisailut
 - Voimaa luonnosta
 - Amazing race -kaupunkiseikkailu

**Hyödynnä OKM:n kehittämisavustus:
Liikkuva aikuinen!!!**

liikunnasta

TYÖHYVINVOINTIA

https://www.eklu.fi/palvelut/aikuisliikunta/mittaus_ ja_tyhy-palvelut/

MIKKO IKÄVALKO
terveysliikunnan kehittäjä
Etela-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry
p. 0400 478 134, mikko.ikavalko@eklu.fi

Tukitoimet yhteenveto

Alueellisesti

- Hankekoordinaattoreiden tapaamiset 15.6. klo 12-13
- Yksiköiden liikuntavastaavien tapaamiset 15.6. klo 13.30-15.30
- Esimiesten työpaja
- Varhaiskasvatuksen liikuntaseminaari 19.8.2020 Anjala,
- Viestintä, FB-ryhmä

Kunnassa

- Liikuntahankkeiden kumppani
- Koulutussuunnitelma
- Liikuntaleikkikoulut
- Avustushaun sparraus syksy
- Tyhy-toiminta

Yksikössä

- Pienten askelten perehdytys (maksuton)
- Liikkuva varhaiskasvatus työpaja (maksullinen)
- Sparrauskäynnit (maksuton)
- Koulutussuunnitelman toteutus
- Vanhempainillat

Ota yhteyttä

Lasse Heiskanen

Lasten ja nuorten liikunnan kehittäjä

Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry

Puh. 0405001849

lasse.heiskanen@eklu.fi

- Alue- ja kuntayhteistyö
- Koulutusten sopiminen
- Hankkeiden suunnittelu

<https://www.eklu.fi/palvelut/lapset-ja-nuoret/liikkuva-varhaiskasvatus/>

Sikke Korhonen

Varhaiskasvatuksen liikunnan asiantuntija

Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry

Puh. 0445841887

korhonensikke@gmail.com

- Yksikköjen tukeminen
- Pienten askelten perehdytys
- Sparrauskäynnit